

**UCHWAŁA NR XX/244/2020
RADY MIEJSKIEJ W ŁASKU**

z dnia 27 kwietnia 2020 r.

**w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny
w Gminie Łask za rok 2019**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) i art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, 924, 1818) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Łask za rok 2019 stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Łasku

Robert Bartosik

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ŁASK ZA ROK 2019

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszą i podstawową komórką społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Występuje ona we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich jego formach. Wywiera ona ogromny wpływ na rozwój fizyczny, psychiczny i społeczny jej członków, a w szczególności na rozwój dzieci. Wobec swoich członków rodzina pełni szereg zadań i funkcji takich jak funkcja: opiekuńcza, ekonomiczna, prokreacyjna, socjalizacyjna, wychowawcza, kulturowa i religijna. Funkcje te i zadania obejmują swoim zakresem wszystkie dziedziny życia rodziny i poszczególnych jej członków. Stanowią one nierozzerwalną strukturę, a zakłócenia w realizacji choćby jednej z nich powodują na ogół przejściową lub dłuższą niewydolność ogólnego funkcjonowania całej rodziny. W przypadkach dysfunkcji rodziny koniecznością jest zatem zaangażowanie wszystkich instytucji zobowiązanych do jej wsparcia i pomocy specjalistycznej. Pomoc ta powinna mieć na celu podtrzymywanie umiejętności uczestnictwa rodziny w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych, poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin oraz wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych odbywa się poprzez podejmowanie planowanych działań mających na celu przywrócenie tym rodzinom zdolności do wypełniania tych funkcji. System pieczy zastępczej oznacza tu zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania tej opieki i wychowania przez rodziców.

Zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązują samorządy do tworzenia gminnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Gmina Łask Uchwałą NR XXX/321/2017 Rady Miejskiej w Łasku z dnia 29.03.2017 r. ma uchwalony Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łask na lata 2017-2019.

CEL I PROGRAMU

Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

Pracownicy socjalni Miejsko–Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku w 2019 r. przeprowadzili **ogółem 1961 wywiadów środowiskowych**, rozeznając sytuację rodzinną, zawodową, mieszkaniową, zdrowotną i finansową osób i rodzin zamieszkałych na terenie miasta i gminy Łasku. W 2019 r. rozpoznano **118 nowych środowisk**, natomiast **35** osób i rodzin po dłuższym czasie ponownie ubiegało się o pomoc i wsparcie w tut. ośrodku pomocy. Celem rozeznania aktualnej sytuacji bytowej osób i rodzin pracownicy socjalni odbyli **3317 pobyć w środowiskach** zamieszkania osób i rodzin ubiegających się o pomoc. W związku z udzieleniem pomocy finansowej pracownicy socjalni **1278** razy odwiedzili środowiska zamieszkania rodzin ubiegających się o świadczenia pieniężne.

Najliczniejszą grupę osób i rodzin ubiegających się o pomoc i wsparcie tj. **178 rodzin stanowią osoby i rodziny borykające się z długotrwałą lub ciężką chorobą. Z powodu bezrobocia z pomocy skorzystało 171 rodzin, a z uwagi na orzeczoną niepełnosprawność 169 rodzin.**

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku w 2019 roku objął pomocą i wsparciem ogółem **599 rodzin zamieszkałych na terenie miasta i gminy Łasku, w tym 137 rodzin zamieszkałych na terenach wiejskich. Ogólna liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy tut. ośrodka wyniosła 1152 osoby.**

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej w formie **decyzji administracyjnej przyznano 619 rodzinom.** Z pomocy w **formie świadczeń pieniężnych skorzystało 321 rodzin**, w tym 93 rodziny zamieszkałe na terenach wiejskich, w związku z czym 331 osobom przyznano decyzją świadczenie z zakresu pomocy społecznej. Ze **świadczeń niepieniężnych skorzystały ogółem 192 rodziny**, w tym 42 rodziny zamieszkałe w środowisku wiejskim, w związku z czym 288 osobom przyznano świadczenia w formie decyzji administracyjnej.

(dotyczy zadania Nr 1 w Celu I Programu)

Współpraca instytucji pomocy społecznej z podmiotami, które mogą posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej, jest bardzo ważnym elementem pracy pracowników socjalnych, zapewniającym pełną i skuteczną identyfikację, a następnie ocenę sytuacji osób potrzebujących pomocy. Mówiąc o współpracy pomocy społecznej z innymi instytucjami, należy odnieść się do ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z ustawy tej wynika, że obowiązek wspierania rodziny spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej, które to realizują ten obowiązek między innymi we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami, policją, podmiotami oświaty i leczniczymi, kościołami czy organizacjami społecznymi.

W celu prawidłowego wypełniania swoich zadań z zakresu pomocy społecznej, **pracownicy socjalni Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku w 2019 r. najczęściej współdziałali z dzielnicowymi Komendy Powiatowej Policji w Łasku, instytucjami państwowymi i samorządowymi, placówkami oświatowymi, PCPR, Powiatowym Urzędem Pracy w Łasku, kuratorami sądowymi, służbą zdrowia, Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innymi jednostkami pomocy społecznej, a także organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób potrzebujących pomocy takimi jak: Stowarzyszenie Monar Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot w Belchatowie, Stowarzyszeniem „Nasza Kolumna”, Fundacją Magnificat, Stowarzyszeniem Labor, Fundacją TVN” nie jesteś sam” oraz parafiami i kołem Caritas w Łasku.**

Najczęstszą formą wzajemnej współpracy była wymiana informacji, opinii i doświadczeń, co stanowi ważny element rzetelnej identyfikacji osób i rodzin wymagających pomocy i wsparcia.

W 2019 r. **pracownicy socjalni w 668 przypadkach podejmowali współpracę** z różnymi instytucjami oraz organizacjami w celu rozwiązania trudnych sytuacji życiowych swoich podopiecznych. Najczęściej bo w **175 przypadkach** podejmowano współpracę z dzielnicowymi **KPP w Łasku**, w **171 przypadkach** nawiązano współpracę z instytucjami państwowymi i samorządowymi, w przypadku **100 osób i rodzin** nawiązano współpracę z **placówkami oświatowymi**, w sprawie **98 osób** podejmowano działania z **Sądem Rodzinnym i kuratorami sądowymi**. W rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej **90 osób pracownicy socjalni włączyli również pracowników służby zdrowia.**

Podejmowanie międzyinstytucjonalnej współpracy niewątpliwie przysparza wiele korzyści wśród których na pierwszy plan wysuwa się zwiększenie skuteczności pomocy. Wśród pozytywów takiego współdziałania należy wymienić również sprawniejsze załatwianie spraw oraz wymianę wiedzy i doświadczeń pomiędzy jednostkami i dostęp do wypracowanych standardów działania. Wzajemna współpraca pomiędzy instytucjami ma również wielki wpływ na zwiększenie wachlarza usług oraz sprawniejsze załatwienie spraw, zwiększenie kontroli społecznej nad działaniami

pomocowymi prowadzonymi przez podmioty życia publicznego, jak również formalne i merytoryczne zbliżenie do siebie instytucji.

(dotyczy zadania Nr 2 w Celu I Programu)

Funkcjonowanie systemu pomocy społecznej w naszym kraju oparte jest na zasadzie pomocniczości, co oznacza, że państwo nie może zastępować działań poszczególnych osób czy rodzin, które własnymi siłami i środkami powinny zaspokajać swoje potrzeby egzystencjalne. Może pomagać tylko wówczas, gdy osoby te nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej w jakiej się znalazły.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, **praca socjalna** ma na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna może przyjmować zróżnicowane formy, od pomocy doraźnej, aż po długofalowe działania skierowane na wspieranie rozwoju jednostek, grup i całych społeczności. Podstawowym jej celem jest niesienie pomocy ludziom w bardzo różnych sytuacjach, nie tylko w trudnościach materialnych, ale także psychicznych, emocjonalnych, a nawet duchowych. Praca socjalna obejmuje więc wszelkiego rodzaju poradnictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne, pedagogiczne, a także pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych trudnych spraw życiowych.

W zakresie szeroko rozumianej **pracy socjalnej i poradnictwa w 2019 r. pracownicy socjalni podjęli 760 działań w stosunku do osób i rodzin** zamieszkałych na terenie miasta i gminy Łasku, w tym objętych **tylko pracą socjalną zostało 86 rodzin**. W celu rozwiązania trudnej sytuacji życiowej rodzin zawarto **19 kontraktów socjalnych**, na podstawie których pracownicy socjalni podjęli współpracę z tymi rodzinami. Mając na celu wzmocnienia aktywności zawodowej i samodzielności życiowej osób i rodzin oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu zawarto **32 kontrakty socjalne** z osobami znajdującymi się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

(dotyczy zadania Nr 3 w Celu I Programu)

Istotnym wymiarem „zdrowej” rodziny jest jej niezależność od czynników patologicznych, w tym zwłaszcza od nałogów - alkoholizmu, narkomanii, przemocy fizycznej i psychicznej, dewiacji, chorób psychicznych itp. Istnieje więc wiele zagrożeń, które mogą dotknąć każde ognisko domowe. Każda rodzina boryka się z problemami dnia codziennego, które trzeba pokonywać. Są rodziny potrafiące sprostać tym obowiązkom, rodziny które pomyślnie rozwiązują swoje problemy, kierując się chęcią utrwalenia swojej wspólnoty i realizacji przypisanych im funkcji. Są też rodziny, które nie potrafią wypełniać należycie swych funkcji, które nazywamy rodzinami dysfunkcyjnymi. Pozostawienie osób i rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje zapewne wzrost zjawiska ich dalszej degradacji i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Jednostką specjalistycznego wsparcia **funkcjonującą na terenie Łasku jest Punkt Konsultacyjny**, w którym specjaliści z zakresu psychologii, pedagogiki i terapii uzależnień nieodpłatnie udzielają wsparcia i fachowej pomocy wszystkim osobom potrzebującym. Dodatkowe wsparcie stanowi również poradnictwo prawne.

Specjaliści zatrudnieni w **Punkcie Konsultacyjnym w 2019 roku udzielili wsparcia 128 osobom i rodzinom, podczas 362 spotkań konsultacyjnych. Z kilkakrotnych porad i sesji terapeutycznych skorzystało 91 osób i rodzin, natomiast z powodu uzależnień korzystało ze wsparcia specjalistów 39 osób**. Zatrudniony pedagog specjalista w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu prowadził indywidualne konsultacje dla osób uzależnionych od alkoholu jak również grupę wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu w **Stowarzyszeniu Abstynentów Klubu „Merkury” w Łasku**.

Spadek wieku inicjacji alkoholowej, stały wzrost spożycia alkoholu, coraz bardziej powszechne sięganie po narkotyki oraz narastająca fala agresji, przemocy, ucieczek od rzeczywistości, której

towarzyszą zjawiska bezsilności, samotności i beznadziei zmuszają do podejmowania szeroko zakrojonych działań edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych. **Punkt Konsultacyjny** jest odpowiedzią na społeczne potrzeby w tym zakresie i staje się jednym z ważnych elementów w działalności na rzecz profilaktyki i rozwiązywania wielu problemów dotyczących mieszkańców naszej gminy.

Głównymi problemami, z jakimi zgłaszały się osoby i rodziny do Punktu Konsultacyjnego w 2019 roku były:

- trudności w relacjach rodzinnych i partnerskich spowodowane zaburzeniami w komunikacji,
- problemy rodzinne wynikające z nadużywania alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych,
- szukanie pomocy dla dziecka uzależnionego, (potrzeba edukacji rodziców),
- depresje, sytuacje kryzysowe, śmierć w bliskim otoczeniu,
- problemy wychowawcze z dziećmi, problemy z naprawieniem relacji,
- problemy wynikające z bezrobocia, niezaradności życiowej, samotności, wykluczenia społecznego,
- dorosłe dziecko alkoholika, kryzys wartości, drastyczne przeżycia z przeszłości, przeszkodą w życiu teraźniejszym,
- niska samoocena, brak sprawności oraz bezsilność w podejmowaniu decyzji życiowych,
- brak umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, uczenie się umiejętności społecznych.

Jednym z najtrudniejszych zadań w pracy z osobami uzależnionymi jest motywowanie tych osób do podjęcia leczenia. Procedurę zobowiązania do leczenia odwykowego wdraża się wobec osób uzależnionych od alkoholu, które w związku z tym uzależnieniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, uchylają się od pracy. Procedurę tę można uruchomić poprzez złożenie podania z opisem niepokojącej sytuacji w rodzinie, w związku z nadużywaniem alkoholu przez jednego z jej członków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Leczenie osób uzależnionych co do zasady jest dobrowolne, a przymus leczenia może być nałożony wyłącznie przez Sąd. Sądami właściwymi do rozpatrywania spraw o przymusowe leczenie są Wydziały Rodzinne i Nieletnich w Sądach Rejonowych. Przepisy regulujące procedurę leczenia osób uzależnionych od alkoholu reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do Sądu złożyć wniosek mogą dwie instytucje:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Prokuratura.

Złożenie wniosku o przymusowe leczenie bezpośrednio do Sądu, a nie za pośrednictwem Komisji lub Prokuratury spowoduje, że Sąd odeśle taki wniosek do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jako instytucji uprawnionej do tego.

Jak wynika z danych **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łasku, w 2019 r. wpłynęło 21 wniosków o objęcie wskazanych osób leczeniem odwykowym.** Na zlecenie Komisji, pracownicy **socjalni** Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku **przeprowadzili 15 wywiadów środowiskowych** z osobami kierowanymi na leczenie odwykowe. W przypadku **13 osób zostały skierowane wnioski do Sądu Rodzinnego**, który w oparciu o opinię biegłych zobowiązuje osobę uzależnioną do podjęcia leczenia odwykowego. Sąd w swoim postanowieniu wskazuje, czy osoba ma być objęta leczeniem stacjonarnym, czy też ambulatoryjnym oraz czy nad wykonaniem postanowienia ma czuwać kurator sądowy. W przypadku **4 osób wycofano wnioski** w trakcie prowadzonego postępowania o zastosowanie leczenia odwykowego. Podejmowane przez GKRPA działania

mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych oraz propagowanie zdrowego stylu życia.

Dom rodzinny, spostrzegamy jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce, schronienie przed całym złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru i cierpienia, zagrożenia i poniżenia, lęku i rozpacz. Do niedawna niewiele się o tym mówiło, z wyjątkiem opowieści o "rodzinach z marginesu", stanowiących w świadomości społecznej znikomy ułamek populacji, jednak od kilkunastu lat w Polsce coraz częściej posługujemy się terminem "przemoc w rodzinie" lub nieco łagodniejszym "przemoc domowa". Zgodnie z art. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **przemoc w rodzinie to jednorazowe lub wielokrotne umyślne działanie** bądź zaniechanie działania, które narusza prawa bądź dobra osobiste członków rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących albo gospodarujących, w szczególności jeśli zachowania te narażają te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszają ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodują szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołują cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w rodzinie odbywa się w oparciu o **procedurę „Niebieskie Karty”** i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Niebieska Karta to dokument wypełniany przez policjanta, pracownika socjalnego, lekarza czy pedagoga, gdy w rodzinie dochodzi do przemocy. Niebieska Karta to także ogół czynności podejmowanych w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie.

W poszukiwanie skutecznych form przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomagania jej ofiarom angażuje się wielu profesjonalistów, organizacji pozarządowych i specjalistycznych instytucji. Nie jest to łatwe zadanie, ponieważ środowisko rodzinne jest skutecznie chronione przed ingerencjami zewnętrznymi.

Na terenie Miasta i Gminy Łasku funkcjonuje **Zespół Interdyscyplinarny**, do zadań którego należym.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą.

W 2019 roku spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego odbyły się 4-krotnie, w tym czasie rozpatrzono 14 procedur Niebieskich Kart, które zostały rozpoczęte w 2018 roku. Powołane w tym celu grupy robocze spotkały się w ubiegłym roku 9 razy, następnie zakończono wszystkie procedury.

Do końca grudnia 2019 r. do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło **31 Niebieskich Karty A**. We wszystkich przypadkach karty zostały **sporządzone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Łasku, powołano 27 grup roboczych** ponieważ w **trzech przypadkach Niebieskie Karty zostały ponownie założone** przez Policję.

Powołane **Grupy Robocze w 2019 roku na swoich posiedzeniach spotkały się 40 razy. W 16 przypadkach sporządzono Niebieską Kartę C 1, a w 11 procedurach formularz Niebieskiej Karty D, w 2 przypadkach pracownicy socjalni ośrodka zawarli kontrakty socjalne.**

W 4 sprawach Grupa Robocza wystosowała pismo do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łasku o objęcie leczeniem odwykowym osoby co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. **W 5 przypadkach rodziny zdecydowały się na prywatną terapię rodzinną lub indywidualną.** Wśród wpływających do Zespołu Niebieskich Kart w 19 przypadkach sprawca był nietrzeźwy, w 2 również nietrzeźwa była osoba dotknięta przemocą. Wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w 13 przypadkach zastosowano środki przymusu bezpośredniego, a w 14 przypadkach sprawców przemocy umieszczono w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych. **Na koniec 2019 roku zostało do rozpatrzenia 7 procedur.**

Osoby stosujące przemoc, jak i osoby doznające przemocy w rodzinie, kierowane były do uczestnictwa w grupach edukacyjno – terapeutycznych na mocy Zarządzenia Nr 8/2019 Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku z dnia 14 marca 2019 roku w sprawie wprowadzenia „Programu grupy edukacyjno-terapeutycznej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie: i „Programu grupy edukacyjno-terapeutycznej dla osób stosujących przemoc” w 2019 roku ogółem w programie uczestniczyło 18 osób.

Program **dla osób stosujących przemoc w rodzinie** realizowany był **od marca do listopada 2019 r.** w Punkcie Konsultacyjnym w Łasku. W marcu do programu przystąpiły 2 osoby. Frekwencja na zajęciach była bardzo niesystematyczna. W celu motywowania uczestników do udziału w zajęciach prowadzona była systematyczna współpraca z pracownikami socjalnymi MGOPS. Ogółem w programie wzięło udział **7 osób**. Osoby zgłaszały się do programu dobrowolnie, często były kierowane przez pracowników MGOPS w Łasku. Przepracowano łącznie **30 godzin**, podzielonych na bloki tematyczne obejmujące spotkania 3 godzinne. Realizacja programu odbywała się w systemie półotwartym - dołączały dodatkowe osoby w trakcie realizacji programu za zgodą wszystkich uczestników. Osoby dołączające się w trakcie trwania programu korzystały z indywidualnych konsultacji, uzupełniały wiedzę, którą już zdobyli pozostali uczestnicy. Ćwiczyli umiejętności radzenia sobie ze złością, oraz zachowania prospołeczne. Podstawą pracy grupy były następujące założenia:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużyciem siły i władzy oraz dąży do kontrolowania i zniewolenia osoby zależnej,
- stosowanie przemocy nie może być usprawiedliwione stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony ofiary,
- stosowanie przemocy jest wyborem, za który sprawca ponosi odpowiedzialność moralną i prawną,
- zachowania ludzkie ulegają zmianie – stosowania przemocy można się „oduczyć” i nauczyć nowych, konstruktywnych zachowań.

Podstawowym celem działań programowych było powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Cel podstawowy ukierunkowany był na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Program realizowany był poprzez spotkania grupowe mające na celu psychoedukację i ćwiczenie zachowań prospołecznych. Zwiększyło to samoświadomość i skorygowało zachowania i postawy uczestników grupy. Uzupełnieniem spotkań grupowych były konsultacje indywidualne i udzielanie indywidualnej pomocy psychologicznej. Ze spotkań indywidualnych korzystały zwłaszcza te osoby które zaczynały swój udział w projekcie oraz te, które doświadczały kryzysów i potrzebowały indywidualnego wsparcia.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana była na osiągnięciu celu podstawowego i zawierała elementy, które dostarczyły wiedzy oraz stworzyły okazje do poznania siebie i pozwoliły na zmianę form myślenia i reagowania.

Program dla osób doświadczających przemocy w rodzinie realizowany był również od marca do listopada 2019 r. w Punkcie Konsultacyjnym w Łasku. W marcu do programu przystąpiły 4 osoby i dalej systematycznie grupa się powiększała uzyskując ostatecznie **11 osób**. Osoby zgłaszały się do programu dobrowolnie, często były kierowane przez pracowników MGOPS w Łasku. Przepracowano łącznie **60 godzin**, podzielonych na bloki tematyczne obejmujące spotkania 3 godzinne. Realizacja programu odbywała się w systemie półotwartym - dołączały dodatkowe osoby w trakcie realizacji programu za zgodą wszystkich uczestników. Osoby dołączające się w trakcie trwania cyklu uzupełniały wiedzę, którą już zdobyli pozostali uczestnicy. Pomogła im w tym osoba prowadząca zajęcia podczas indywidualnych konsultacji.

Podstawowym celem działań grupy było odbudowanie poczucia własnej wartości i nabycie umiejętności potrzebnych w procesie zmiany. Intencją programu było odbarczenie osoby krzywdzonej z odpowiedzialności za przemoc wobec niej stosowaną. Osoba stosująca przemoc ponosi wyłączną odpowiedzialność za swoje zachowanie. Jeśli jest niezadowolona z różnych sytuacji życiowych ma wiele możliwości zachowań w celu dokonania zmiany. Jeśli wybiera zachowania przemocowe ponosi za to odpowiedzialność. Istotą w zmianie myślenia o przemocy jest zrozumienie czym są emocje, a czym zachowania. Nawet jeśli przeżywamy bardzo trudne emocje (naprawdę jest nam źle) nie mamy prawa krzywdzić drugiej osoby.

Podstawowy cel działań grupy był ukierunkowany na rozpoznanie i zmianę zachowań i postaw osób doświadczających przemoc w rodzinie. Realizacja tego celu osiągnana była poprzez spotkania grupowe mające na celu psychoedukację i wzajemne wsparcie co zwiększało świadomość i korygowało zachowania i postawy uczestników grupy. Uzupełnieniem spotkań grupowych były konsultacje indywidualne i udzielanie indywidualnej pomocy psychologicznej. Spotkania indywidualne przewidziane były zwłaszcza dla osób zaczynających swój udział w projekcie oraz dla tych, które odczuwały przejściowe kryzysy i potrzebowały indywidualnego wsparcia.

Zawartość merytoryczna programu skoncentrowana była na osiągnięciu celu podstawowego i zawierała elementy, które dostarczały wiedzy. Wzajemne oddziaływanie uczestników grupy tworzyły okazje do poznania siebie oraz pozwalały na zmianę form myślenia i reagowania.

Program grupy edukacyjno-terapeutycznej ukierunkowany był na rozpoznanie i zmianę zachowań oraz postaw osób stosujących jak i doznających przemocy w rodzinie.

(dotyczy zadania Nr 4 w Celu I, zadania Nr 4 w Celu II i zadania Nr 3 w Celu III Programu)

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Ustawa określa zarówno zasady i formy wspierania rodziny biologicznej przeżywającej trudności w wypełnianiu swych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Pomoc rodzinie biologicznej w opiece i wychowaniu dziecka oraz praca z rodziną to zadanie gminy, a rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza to zadanie powiatu. Piecza zastępcza nad dzieckiem jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych.

Głównym celem funkcjonowania rodziny zastępczej jest wzmocnienie rodziny naturalnej, tak aby dziecko mogło do niej powrócić. Intencją i założeniem opieki zastępczej jest jej tymczasowość, w związku z czym dziecko powinno przebywać w niej do momentu uregulowania sytuacji życiowej rodziny własnej. Oczywiście nie można wykluczać i takich sytuacji, gdzie dziecko pozostanie pod opieką rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka do momentu osiągnięcia pełnoletności lub usamodzielnienia.

Pracownicy socjalni Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku w 2019 r. prowadzili pracę socjalną z rodzinami biologicznymi, dążąc do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych. Zgodnie z art. 130 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **w 34 przypadkach brali udział w posiedzeniach zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej we współpracy z PCPR w Łasku, Placówką Opiekuńczo – Wychowawczą w Łasku.** Celem spotkań było omówienie

sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz sytuacji ich rodzin biologicznych. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku w 2019 r. sporządził też 39 opinii na temat funkcjonowania rodzin biologicznych na wniosek domów dziecka i innych placówek pieczy zastępczej. Prowadzono współpracę z placówkami i czuwano nad sprawowaniem opieki przez rodziny biologiczne w czasie urlopowania dzieci z tych placówek.

Za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice biologiczni są zobowiązani do ponoszenia odpłatności z tego tytułu. Starosta, ustalając wysokość opłaty rodziców dziecka przebywającego w pieczy zastępczej uwzględnia ich sytuację rodzinną, zdrowotną, dochodową i majątkową, może częściowo zwolnić ich lub odstąpić od ustalenia opłaty, ze względu na trudną sytuację materialną rodziny. W 2019 roku pracownicy socjalni przeprowadzili 25 wywiadów środowiskowych z rodzinami biologicznymi w przedmiocie ustalenia opłaty za pobyt ich dziecka w pieczy zastępczej, jako jednostka właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Motywowano rodziny do wywiązywania się z tego obowiązku i podejmowania działań zmierzających do powrotu dzieci do rodzin naturalnych.

(dotyczy zadania Nr 5 w Celu I i zadania Nr 5 w Celu III Programu)

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, mogą otrzymać **wsparcie od gminy w formie asystenta rodziny**. Asystent rodziny ułatwia rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej rodziny i nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczęią zastępczą, rolą asystenta jest działanie na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Powierzając asystentowi rodziny pracę z daną rodziną, uwzględnia się przede wszystkim zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego współdziałania w realizacji wspólnie nakreślonego z rodziną planu pracy.

W 2019 roku gmina Łask w związku z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej uzyskała dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystenta rodziny, w wysokości 17 998,00 zł. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku zatrudnia w oparciu o umowę o pracę 1 asystenta rodziny, który na wniosek pracowników socjalnych obejmuje wsparciem rodziny zamieszkałe na terenie miasta i gminy Łasku, które wykazują problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

W ramach programu wsparciem objętych zostało 12 rodzin z terenu miasta i gminy Łasku (w tym 1 rodzina wiejska). Asystenturą objęto 29 dzieci w tych rodzinach, w wieku od 0-18 roku życia. Sześć rodzin pełnych (w tym w 1 rodzinie występowała emigracja zarobkowa), 6 rodzin niepełnych, w tym we wszystkich przypadkach dzieci pozostawały pod opieką matki, w przypadku jednej rodziny dzieci są umieszczone w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej, w 2 rodzinach dzieci umieszczone są w spokrewnionej rodzinie zastępczej. W ośmiu rodzinach nadzór nad ich funkcjonowaniem prowadzi także kuratorzy społeczni i zawodowi.

Wszystkie rodziny objęte wsparciem z różnych przyczyn były niewydolne wychowawczo. Praca z rodzinami prowadzona była w oparciu o dokonaną analizę sytuacji każdej rodziny i wspólnie opracowany plan pracy na rzecz poprawy sytuacji i funkcjonowania rodziny. Praca asystenta odbywała się w formie indywidualnych spotkań w miejscu zamieszkania rodziny, współpracy i konsultacji z przedstawicielami różnych instytucji oraz cotygodniowych konsultacji z pracownikami socjalnymi ośrodka pomocy społecznej.

Główne problemy jakie występowały w tych rodzinach to:

- nieumiejętność rozwiązywania podstawowych problemów socjalnych i bytowych,
- trudna sytuacja materialna,

- nieumiejętność skutecznej komunikacji,
- bezrobocie,
- nadużywanie alkoholu,
- przemoc fizyczna i psychiczna,
- niepełnosprawność,
- nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego,
- nieumiejętność prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej,
- brak poczucia odpowiedzialności za własną osobę i rodzinę,
- samotne rodzicielstwo.

Do zakresu zadań asystenta rodzinnego należało m.in.:

- objęcie wsparciem rodzin, wskazanych przez pracowników socjalnych, zamieszkałych na terenie miasta i gminy Łask,
- wspomaganie osób i rodzin wymagających pomocy w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej,
- prowadzenie poradnictwa dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej, dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe organy, urzędy, organizacje pozarządowe,
- udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinie w wypełnianiu zadań opiekuńczo - wychowawczych, poprzez:
  - a) pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
  - b) naukę zarządzania budżetem domowym,
  - c) naukę skutecznego komunikowania się,
  - d) naukę sporządzania racjonalnych jadłospisów i tanich posiłków.

W czasie trwania asystentury współpracowano przede wszystkim z matkami i dziećmi, rzadziej z ojcami/mężczyznami, którzy nie widzieli potrzeby zmian w życiu swoim i swojej rodziny. W jednej rodzinie, w trakcie trwania asystentury, Sąd Rodzinny umieścił dzieci w spokrewnionej rodzinie zastępczej. W kolejnej rodzinie podjęto decyzję o rozwodzie ze względu na uzależnienie małżonka. W części rodzin zaobserwowano wyuczoną bezradność dorosłych, gdzie funkcjonowanie opiera się głównie na pomocy ze strony MGOPS w Łasku.

Dorośli przedstawiciele rodzin objętych asystenturą zazwyczaj wykazywali brak mobilizacji do działania, a ich postawa była wyłącznie roszczeniowa. Oczekiwali Oni wyręczenia w załatwianiu spraw urzędowych, bytowych, socjalnych. Nie wykazywali żadnej inicjatywy. Znalezienie i podjęcie zatrudnienia stanowiło dla nich zbyt duży wysiłek, zawsze znajdowali powód, aby nie podejmować działań.

W 2 rodzinach podjęto próbę uregulowania sytuacji bytowej (złożono pozwy o alimenty i o ich podwyższenie). W 2 rodzinach urodziły się kolejne dzieci. Także w dwóch rodzinach przed sądem toczą się postępowania w przedmiocie władzy rodzicielskiej.

W okresie trwania asystentury niezbędna okazała się współpraca z pracownikami szkół (dyrektor, pedagog, wychowawca), do których uczęszczały dzieci z rodzin objętych wsparciem oraz kontakt osobisty i telefoniczny z kuratorami prowadzącymi nadzór w tych rodzinach. W sprawach sądowych dwóch rodzin asystent rodziny uczestniczyłam jako świadek w postępowaniu. Asystent uczestniczyła też w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz przygotowywała, wspólnie z pracownikami socjalnymi, opinie do różnych instytucji m.in. Sądu, PCPR.

W większości rodzin niezbędnym było wskazać wzorce prawidłowego i akceptowanego społecznie postępowania. Część rodzin potrzebowała po prostu wskazania kierunku działania i kontrolowania tych działań. Rodziny objęte wsparciem, przy udziale asystenta, podzieliły się niepotrzebnymi przedmiotami (odzież, zabawkami) z innymi rodzinami.

Praca asystenta z rodzinami wymaga dłuższego czasu, ponieważ polega przede wszystkim na metodzie małych kroków, a czasami oczekiwania na gotowość rodziny do rozpoczęcia procesu zmian. Cztery rodziny objęte wsparciem asystenta osiągnęły zamierzony cel, zatem nie wymagają już pomocy. Z jedną rodziną asystent zakończył współpracę ze względu na zmianę miejsca zamieszkania (poza terenem gminy Łask), z jedną rodziną również zakończono współpracę ze względu na brak możliwości osiągnięcia większych efektów. Siedem rodzin wyraziło chęć kontynuacji współpracy ze względu na niezrealizowane w całości cele postawione na początku współpracy oraz chęć zmiany swojego stylu życia. Część rodzin, z którymi współpracowano wymaga dalszego wsparcia, pomocy i nadzoru przez asystenta rodziny, jak również pracownika socjalnego.

W celu wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Na terenie miasta i gminy Łask w 2019 r. funkcjonowało 8 placówek wsparcia dziennego z ogólną liczbą 160 miejsc. Pobyt dzieci w placówkach był nieodpłatny i dobrowolny. Każda placówka zapewniała dzieciom opiekę i wychowanie w godzinach pozalekcyjnych, pomoc w nauce, odrabianiu lekcji i nadrabianiu zaległości szkolnych, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

(dotyczy zadania Nr 6 w Celu I i zadania Nr 5 w Celu III Programu)

CEL II PROGRAMU.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka.

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Z kolei system świadczeń rodzinnych jest wsparciem dla rodzin gorzej sytuowanych w wychowaniu dziecka (dzieci), oraz w sytuacji kiedy w rodzinie znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy.

Osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie sami przezwyciężyć, mogą zwrócić się o pomoc do instytucji pomocowych, jakimi są ośrodki pomocy społecznej. Wsparcia ze strony państwa mogą oczekiwać w przypadku np.: bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, uzależnienia, ale także w przypadku trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie określają zamkniętego katalogu trudnych sytuacji. Również zdarzenia losowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne czy sytuacje kryzysowe mogą być podstawą do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. Kiedy do trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny dochodzi jeszcze ubóstwo, można ubiegać się o pomoc finansową z zakresu pomocy społecznej. Rodziny ubogie to takie, w których zgodnie z obecnie obowiązującym kryterium dochodowym, dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 528 zł. Dla osoby samotnej lub prowadzącej samotnie gospodarstwo domowe kryterium dochodowe wynosi 701 zł.

W 2019 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku świadczeniami finansowymi z zakresu pomocy społecznej objął łącznie 443 rodziny, składających się z 884 osób. Świadczenia w formie decyzji administracyjnej przyznano 603 osobom. Z pomocy w formie zasiłków stałych skorzystało 114 rodzin, na kwotę 606 635 zł. W formie zasiłków okresowych udzielono pomocy finansowej 153 rodzinom składającym się z 251 osób na kwotę 228 530 zł, w tym z powodu: długotrwałej choroby objęto pomocą 178 rodzin, z powodu bezrobocia

171 rodzin oraz z powodu niepełnosprawności 169 rodzin. W formie **zasiłków pieniężnych na dożywianie** objęto pomocą **179 rodzin**, w tym 46 rodzin zamieszkałych na terenach wiejskich, które uzyskały wsparcie finansowe na łączną kwotę **145 840 zł**.

W ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, Stowarzyszenie „Nasza Kolumna”** we współpracy z **Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łasku** w 2019 r. również organizowało pomoc żywnościową dla mieszkańców miasta i gminy Łasku. Pomoc w formie żywności kierowana była do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogły zapewnić sobie i rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych lub posiłków. W 2019 r. pomocą w formie żywności objętych zostało **ogółem 410 osób i rodzin**.

Jedną z form pomocy na rzecz osób i rodzin jest **dodatek mieszkaniowy i energetyczny**. Są to świadczenia pieniężne wypłacane przez gminę na rzecz wskazanych w ustawie z dnia 21.06.2001 r. o dodatkach mieszkaniowych i ustawie z dnia 10.04.1997 r. prawo energetyczne, osób o niskich dochodach, w celu umożliwienia im zapłaty czynszu oraz pokrycia innych obciążających je wydatków za zajmowany lokal mieszkalny. **W 2019 r. wypłacono 847 świadczeń ze zryczałtowanego dodatku energetycznego na łączną kwotę 12 218,69 zł oraz 3750 świadczeń z dodatku mieszkaniowego na łączną kwotę 680 538,33 zł.**

Karta Dużej Rodziny jest ogólnopolskim projektem wspierania rodzin wielodzietnych. Jest to system zniżek i różnych dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych jak i w firmach prywatnych. Przysługuje ona niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Posiadanie Karty Dużej Rodziny ułatwia dużym rodzinom dostęp do rekreacji, kultury oraz obniża koszty codziennego życia. **W gminie Łask Kartą Dużej Rodziny objętych jest łącznie 1476 osób** wchodzących w skład **349 rodzin, którym przyznano Kartę Dużej Rodziny**. W rodzinach którym wydano Kartę Dużej Rodziny zamieszkuje łącznie **855 dzieci**. **W 2019 r. o taki rodzaj wsparcia wystąpiło 125 rodzin**, na których wniosek wydano dla **401 osób Kartę Dużej Rodziny**.

Rządowy program Rodzina 500 Plus ma za zadanie pomóc w wychowaniu dzieci poprzez przyznawanie świadczeń wychowawczych. Wypłacane pieniądze mają posłużyć jako częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka.

W ramach powyższego programu w **2019 r. 2939 rodzin** zamieszkujących na terenie gminy Łask otrzymało wsparcie finansowe w ramach **programu Rodzina 500 Plus**. **Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku** w 2017 r. zrealizował **42146 świadczeń** w ramach tego programu na łączną kwotę **20 964 158,06 zł**. **Ze świadczeń rodzinnych i opiekuńczych w 2019 r. skorzystało 1 247 rodzin**. **Ogółem wypłacono 35 327 świadczeń na sumę 6 447 154,97 zł**.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „**Za życiem**” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) rodzinie w której urodzi się żywe dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł. Nie jest ono uzależnione od dochodów osoby i rodziny. Wniosek składa się w terminie 12-miesiący od narodzin dziecka, a warunkiem uzyskania świadczenia jest zaświadczenie lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie

albo nieuleczalną chorobę dziecka zagrażającą jego życiu. **W 2019 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku wypłacił cztery takie świadczenia w wysokości 16 000,00 zł.**

Uczące się dzieci i młodzież z rodzin zamieszkałych na terenie gminy Łasku, które znajdują się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej mogą ubiegać się o **świadczenia pieniężne**. Pomoc tę reguluje ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty i jest realizowana w postaci **stypendiów i zasilków szkolnych** w celu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Jak wynika z danych Wydziału Oświaty, Kultury, Promocji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Łasku, w 2019 roku **pomocą materialną w postaci stypendium szkolnego objęto 116 uczniów zamieszkałych na terenie naszej gminy**, na łączną kwotę 97 105,75 zł, z czego 19 421,15 zł to środki własne gminy, a 77 684,60 zł stanowią środki w ramach dotacji z budżetu państwa. Pomocą materialną w postaci **zasilków szkolnych objęto 4 uczniów**, na ogólną kwotę 2 480 zł. Koszt wykonania powyższych zadań **za 2019 r. wyniósł ogółem kwotę 99 585,75 zł** w tym: środki własne gminy wyniosły 19 421,15 zł, a dotacja z budżetu państwa stanowi kwotę 79 668,60 zł.

(dotyczy zadania Nr 1 w Celu II i zadania Nr 4 w Celu III Programu)

W ramach **Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania, w 2019 r.** Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku objął pomocą w formie posiłku 221 **rodzin** i opłacał dla **199 dzieci** koszty 1 gorącego posiłku w szkołach i przedszkolach. Ogółem w 2019 r. **opłacono koszty 22990 posiłków na kwotę 96 234 zł.**

(dotyczy zadania Nr 2 w Celu II Programu)

Pracownicy pomocy społecznej poprzez wizyty w domach osób i rodzin objętych wsparciem w wielu przypadkach mają najlepsze rozeznanie w potrzebach własnego środowiska, rodzin, osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży. Niejednokrotnie motywują do wykonywania badań stanu zdrowia, pośredniczą w ustalaniu terminów wizyt i konsultacji lekarskich, oraz przeprowadzają rozmowy na temat zdrowego i higienicznego trybu życia swoich klientów. W pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych duże znaczenie ma poradnictwo specjalistyczne dotyczące potrzeb i zachowań zdrowotnych poszczególnych osób. Polega ono między innymi na przeprowadzeniu wstępnej diagnozy sytuacji zdrowotnej członków rodziny, określeniu obszaru ewentualnych dysfunkcji, analizie zmian w stanie zdrowia i kierowania do odpowiedniego poradnictwa specjalistycznego.

W 2019 r. w przypadku **2 rodzin** pracownicy socjalni ściśle współpracowali z lekarzami, a zwłaszcza pielęgniarkami **Centrum Zdrowia Dziecka w Łodzi i Centrum Dializa w Łasku, w zakresie konieczności podjęcia leczenia i dalszej dbałości o stan zdrowia małoletnich dzieci.** We współpracy z POZ w Łasku monitorowano sytuację zdrowotną trójki dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu sprawowania opieki i zapewnienia dzieciom właściwych warunków do rozwoju przez rodziców. Pracownicy socjalni niejednokrotnie zajmowali się ustalaniem terminów wizyt i porad lekarsko – pielęgniarskich, zwracali się do pielęgniarek środowiskowych o wizyty domowe u rodzin wykazujących problemy w opiece i dbałości o stan zdrowia dzieci.

(dotyczy zadania Nr 3 w Celu II Programu)

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodziców, sprawowana jest nad dzieckiem piecza zastępcza. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim

zapewnić pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), rodzinny dom dziecka oraz w formie instytucjonalnej: placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny. Podmioty realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jeśli istnieją ku temu przesłanki, współpracują na rzecz reintegracji rodziny i powrotu dziecka do rodziny pochodzenia.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie gminy Łask jest powiat łaski. Koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Łaskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W 2019 roku w pieczy zastępczej pozostawało 25 dzieci, w tym:

6 dzieci umieszczonych jest w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Łasku,

14 dzieci umieszczonych jest w spokrewnionej rodzinie zastępczej,

4 dzieci umieszczonych jest w niezawodowej rodzinie zastępczej,

1 dziecko umieszczone jest w zawodowej rodzinie zastępczej.

Na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej w 2019 roku gmina Łask wydatkowała kwotę **196 965 zł**. W przypadku 12 dzieci gmina Łask finansuje 50 % kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej, w przypadku 5 dzieci koszty gminy wynoszą 30 %, natomiast w odniesieniu do 8 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej koszty gminy stanowią 10 % ogółu wydatków.

Umieszczenie dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej, powinno mieć charakter tymczasowy i powinno służyć powrotowi dziecka do jego rodziny. Piecza zastępcza powinna być uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, nie zaś formą, która pieczę rodzicielską zastępuje z założenia na zawsze.

(dotyczy zadania Nr 5 w Celu II Programu)

CEL III PROGRAMU

Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Rodziny zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych na bieżąco są monitorowane przez pracowników socjalnych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku we współpracy z asystentem rodziny. Podejmowano w tym zakresie również współpracę z pedagogami szkolnymi, pracownikami służby zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które miały kontakt z rodziną.

W ubiegłym roku Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku w przypadku **3 rodzin wystąpił do Sądu Rodzinnego** z wnioskami o wgląd w sytuację rodziny, jak również kierując informacje do policji o monitoring rodziny. W przypadku **2 rodzin na zlecenie Sądu** sporządzano wywiady środowiskowe w zakresie funkcjonowania rodzin będących kandydatami na pełnienie funkcji rodziny zastępczej. Na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku, pracownicy socjalni sporządzili 23 opinie na temat funkcjonowania rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni uczestniczyli także w spotkaniach inicjowanych przez inne instytucje takie jak: PCPR, SOSW, placówki szkolne, mające na celu wymianę informacji i zacieśnienie współpracy w celu kompleksowej pomocy interdyscyplinarnej.

Pracownicy socjalni Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku na bieżąco informowali mieszkańców naszej gminy, a zwłaszcza osoby będące **w trudnych sytuacjach życiowych, o możliwości skorzystania z pomocy i wsparcia: Punktu Konsultacyjnego w Łasku** (wsparcie terapeuty ds. uzależnień, psychoterapeuty, pedagogów), **punktu nieodpłatnej pomocy prawnej** (porady prawnika), **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Łasku** (pomoc psychologiczna, prawna), **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łasku** (wsparcie psychologów oraz pedagogów), **Poradni Zdrowia Psychicznego w Łasku** (wsparcie lekarza psychiatry), **Poradni Leczenia Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Łasku** (wsparcie w leczeniu uzależnień).

(dotyczy zadania Nr 1 w Celu III Programu)

Wśród zadań realizowanych przez pomoc społeczną znajduje się również udzielanie pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, co reguluje art.7 pkt.13 ustawy o pomocy społecznej. Nadużywanie alkoholu powoduje negatywne konsekwencje u osoby uzależnionej, lub nadużywającej alkoholu, ale również powoduje szkody obejmujące swoim zasięgiem członków rodzin, czy też osoby żyjące w najbliższym otoczeniu alkoholika, a zwłaszcza dzieci. W rodzinach z problemem alkoholowym często dochodzi bowiem do zaniedbywania obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka, co wywiera destrukcyjny wpływ na ich zdrowie fizyczne i psychiczne oraz na proces rozwoju tych dzieci.

W 2019 r. w trosce o dobro rodzin, a zwłaszcza wychowujących się w nich dzieci, **pracownicy socjalni Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku w przypadku 3 osób wystąpili z wnioskami do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łasku o objęcie ich leczeniem odwykowym.**

Pracownicy socjalni **rozpoznali też sytuację życiową 43 osób, w stosunku do których Prokuratura Rejonowa w Łasku prowadziła postępowanie** w zakresie potrzeby wystąpienia z wnioskiem do Sądu Rodzinnego o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe.

(dotyczy zadania Nr 2 w Celu III Programu)

Zgodnie z nowymi uregulowaniami prawnymi przez podnoszenie kwalifikacji zawodowych rozumie się zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracownika, z inicjatywy pracodawcy lub za jego zgodą. Wiedza i umiejętności, które pracownik nabywa w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych mogą być związane z rodzajem wykonywanej pracy lub zajmowanego stanowiska, jak również dotyczyć szeroko rozumianej wiedzy ogólnej.

Jedną z form podnoszenia kwalifikacji zawodowych jest uczestnictwo w różnego rodzaju kursach i szkoleniach specjalistycznych, podnoszących poziom dotychczasowej wiedzy oraz umożliwiających zdobycie profesjonalnych kompetencji.

Pracownicy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łasku w 2019 r. uczestniczyli w szkoleniach o następującej tematyce:

1. „Postępowanie z dłużnikiem” I 2019 r. - 1 osoba.
2. „Usługi opiekuńcze i pomoc instytucjonalna po zmianach”-zagadnienia praktyczne” I 2019 r. - 2 osoby.
3. „Postępowanie w sprawie świadczeń nienależnie pobranych” II 2019 r. - 1 osoba.
4. „Rola asystenta rodziny i jego zadania w świetle nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” II 2019 r. - 1 osoba.
5. „Asystent rodziny w obliczu wyzwania-praca z rodziną dysfunkcyjną uwikłaną w problem z uzależnieniem” III 2019r. – 1 osoba.
6. „Wykluczenie społeczne, a jakość życia i dobrostan dzieci i młodzieży z województwa łódzkiego” VI 2019 r. - 2 osoby.

7. „Najnowsze zmiany w ustawie o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawie o świadczeniach rodzinnych, ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz programie „Dobry start”, w szczególności wchodzące w życie od 1 lipca 2019 r. w tym likwidacja kryterium dochodowego 500 + i związane z tym przepisy przejściowe i proceduralne” VI 2019 r. - 3 osoby.

8. „Obsługa klienta cudzoziemskiego z elementami komunikacji i asertywności” X 2019 r. - 2 osoby.

(dotyczy zadania Nr 6 w Celu III Programu)

Monitoring i ewaluacja Programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Łask wyznacza planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Program przygotowany został w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zm.).

Monitoringiem „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Łask na lata 2017 – 2019” zajmował się Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku na podstawie pozyskiwanych danych ze sprawozdań oraz informacji otrzymywanych od podmiotów uczestniczących w realizacji poszczególnych zadań. Celem prowadzonego przez ośrodek pomocy monitoringu była obserwacja zmian zarówno ilościowych jak i jakościowych, jakie pojawiały się podczas realizacji poszczególnych działań programowych.

Realizatorzy i partnerzy Programu starali się poprawić sytuację dziecka i rodziny, poprzez systematyczną pracę na rzecz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzin, ograniczania lub minimalizowania zjawisk patologicznych oraz tworzenia skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka w ramach swoich kompetencji. Pracownicy MGOPS w Łasku współpracowali w tym zakresie z podmiotami i instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, a w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, kuratorami sądowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, GKRPA , Zespołem Interdyscyplinarnym w Łasku, w celu poprawy sytuacji rodzin pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym.

Jak wynika z naszych analiz, rodziny z dziećmi mogły liczyć na znaczące wsparcie finansowe. Wartość świadczeń oferowanych rodzinom znacznie wzrosła dzięki wypłatom świadczeń rodzicielskich, szczególnie programowi rządowemu „Rodzina 500+”, dzięki czemu rodziny miały możliwość zaspokojenia najważniejszych potrzeb dzieci, w tym bytowych, edukacyjnych oraz potrzeb związanych z rozwojem zainteresowań i wypoczynkiem.

Poprawę sytuacji dzieci w rodzinach zabezpieczono także poprzez objęcie dzieci dożywianiem w szkołach, a także poprzez udzielenie wsparcia finansowego w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.

Wychodząc naprzeciw potrzebom rodzin przeżywających kryzys i borykających się z trudnościami w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, udzielano również pomocy poprzez zapewnienie nieodpłatnego specjalistycznego poradnictwa w Punkcie Konsultacyjnym w Łasku. Mieszkańcy naszej gminy mogli więc korzystać z porad prawnych oraz ze specjalistycznej pomocy w sytuacjach trudnych, związanych z przemocą, uzależnieniami czy problemami rodzinnymi. Prowadzone były także programy edukacyjno-terapeutyczne dla osób doświadczających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową. Z dokonanej analizy potrzeb oraz oceny specjalistów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym w Łasku, widoczna jest potrzeba uruchomienia programów pomocowych skierowanych bezpośrednio do rodziców w zakresie podnoszenia ich umiejętności i kompetencji rodzicielskich.

Sytuację rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczej na bieżąco monitorowali pracownicy socjalni i asystent rodzinny oraz w miarę potrzeby angażując w pomoc pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, czy też dzielnicowych KPP w Łasku.

Dotychczasowe rezultaty pracy wskazują, że praca asystenta rodziny przynosi pozytywne efekty, przede wszystkim z uwagi na rytm pracy dostosowany indywidualnie do potrzeb i ograniczeń danej rodziny. Wsparciem asystenta rodziny w 2019 r. objętych zostało 12 rodzin. W przypadku 6 rodzin, roczna praca pozwoliła skupić się na ich najpilniejszych problemach, przywracając tym rodzinom głównie równowagę i bezpieczeństwo socjalne. W przypadku pozostałych 6 rodzin kontynuowano współpracę z asystentem rodzinnym.

Pracownicy socjalni MGOPS w Łasku systematycznie monitorowali sytuację rodzin zagrożonych kryzysem. Niejednokrotnie motywowali członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia lub niwelowania własnych dysfunkcji np, podjęcie terapii leczenia uzależnień, uczestnictwo w programie dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, które wykazywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej w stosunku do swoich dzieci, mogły liczyć na wsparcie w postaci uczestnictwa dzieci w zajęciach prowadzonych przez Placówki Wsparcia Dziennego. Na terenie naszej gminy funkcjonuje 8 placówek wsparcia dziennego z łączną ilością 160 miejsc. W placówkach tych dzieci mają zapewnioną opiekę w godzinach pozalekcyjnych, otrzymują fachową pomoc w nauce, nadrabianiu zaległości szkolnych, a także pomoc i wsparcie w rozwiązywaniu ich problemów osobistych, szkolnych i domowych, są też dożywiane.

Analiza podejmowanych działań programowych wskazuje, że oferta wspierania rodzin była szeroko dostępna i dopasowana do ich potrzeb. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łasku prowadził współpracę międzyinstytucjonalną z podmiotami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny. W ramach realizowanego Programu wypracowano też system monitoringu rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

W celu osiągnięcia jeszcze lepszych rezultatów istnieje większa potrzeba zintegrowania działań celem wypracowania jednolitego systemu wspierania rodzin, co w efekcie doprowadzi do sytuacji, gdzie rodziny będą funkcjonować na lepszym poziomie, z pełniejszym wykorzystaniem własnych zasobów, przy jedynie okazjonalnym wsparciu instytucji pomocowych. Aby sprawnie i efektywnie realizować zadania pracownicy muszą mieć dostęp do ciągłego podwyższania swoich kwalifikacji, wiedzy i umiejętności przez udział w szkoleniach, warsztatach, seminariach itp.

Stopień wdrożenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Łask na lata 2017-2019 potwierdza, że założone cele i opracowane do nich działania były prawidłowe. Znaczna część dotychczas podejmowanych działań wymaga kontynuowania, w związku z czym będą zawarte również w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Łask na lata 2020-2023. Skuteczność ich realizacji, tak jak w latach ubiegłych, będzie możliwa wyłącznie przy interdyscyplinarnej współpracy wszystkich instytucji oraz organizacji realizujących zadania na rzecz dzieci i rodzin w gminie Łask.